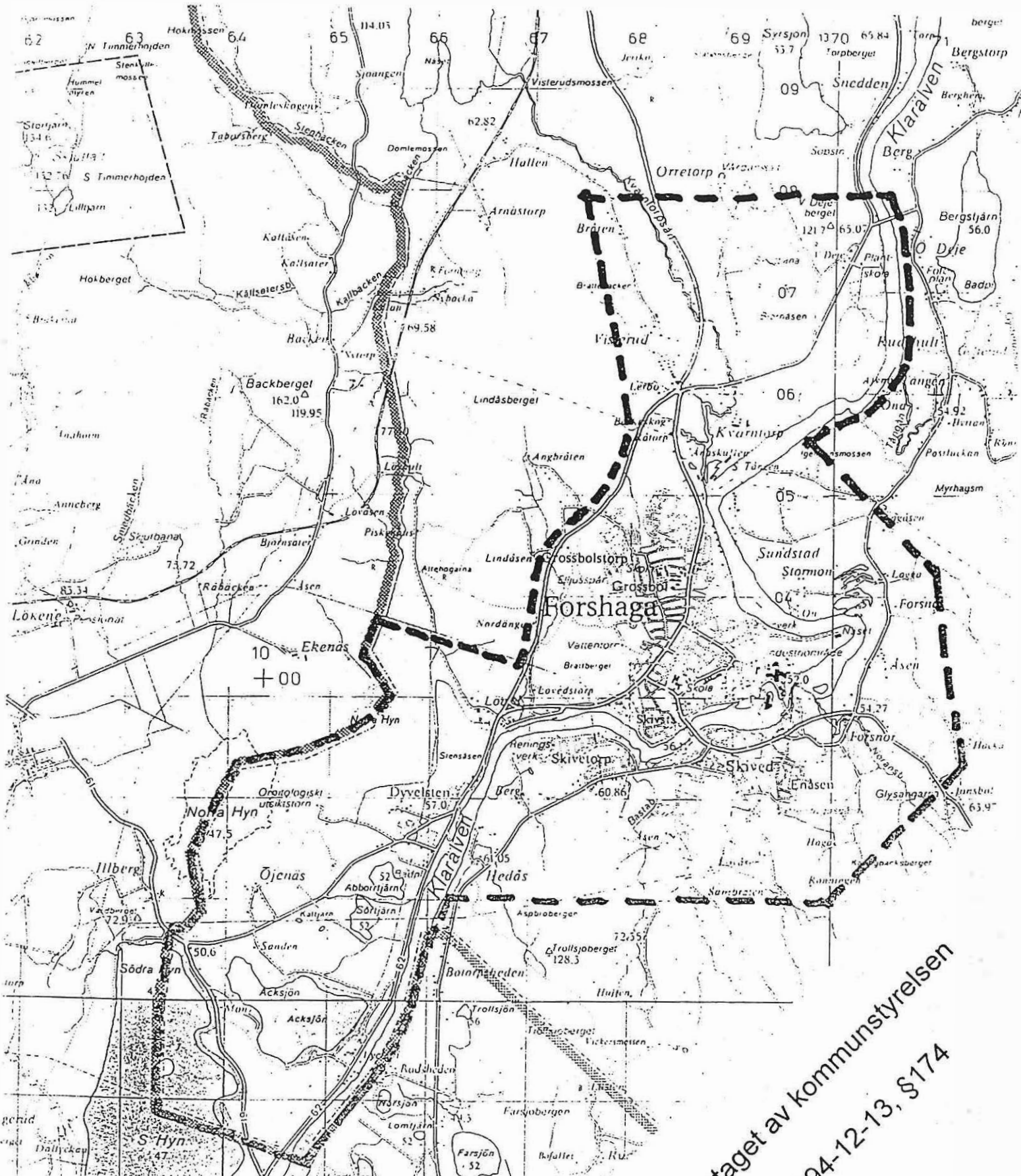

PROGRAM FÖR FÖRDJUPAD ÖVERSIKTSPLAN FÖR FORSHAGA TÄTORTSZON

arbetsgruppen för fördjupad översiktsplan

antaget av kommunstyrelsen
1994-12-13, §174

HUR SKALL FORSHAGA TÄTORT UTVECKLAS?

Forshaga år 2014

Fri fantasi av Ulla Henriksson, kommunsekreterare

"Det är en ljuvlig försommardag. Så underbart att få uppleva den: mitt äldsta barnbarn tar studentexamen och jag har bestämt mig för att ta rälsbussen till examensyran i Karlstad.

I den strålande sommarvärmen är mycket sig likt sedan vi flyttade hit för drygt trettio år sedan: vägens sträckning från Skived till Forshaga, älvens glittrande och brusande framfart och den idylliska villabebyggelsen.

Vi som bor i Skived har fått fler grannar eftersom småhusområdena på Åsen, Enåsen och vid f d Raa blivit utbyggda. Ett medborgarkontor sammanbyggt med servicebutiken har förbättrat vår kontakt med kommunala funktionärer och makthavare, vårdcentraler, Posten, Lokal-TV och omvärlden i övrigt.

Eftersom det är valår i år kan det nya databaserade valsystemet prövas för andra gången. Så mycket smidigare att med några knappningar på manualen avge sin folkliga vilja! Sekreterare i valnämnden eller närmare ett hundratal valförrättare behövs väl knappast längre.

Jag minns den stora byggruschen vid sekelskiftet: man satsade stort på infrastruktur, småhusbyggande och industrietableringar - ett sätt att vända lågkonjunkturen och sysselsättningen uppåt. Resultatet kan jag nu se på min vandring genom samhället: rälsbussen, som snabbt och nästan ljudlöst susar fram på den enspåriga banvallen, de kompaktbyggda villorna med solfångare och komposter. Nu kommer dessutom turisterna i strida strömmar för att försöka fånga den bästa laxen i Europa! Många tar båten från Karlstad och går i land vid Flottningsmuséet i Dyvelsten eller följer med till fiskecampingen vid Hjortmyren.

Gamla stationsområdet mitt inne i Forshaga har blivit ett i grönska flödande centrum för människor att träffas och shoppa i. Genom sansad etablering i olika branscher, hälsokost, böcker, järnhandel, systembolag, kryddbod och kläder i olika snitt och urval i en galleria under tak har köpmännen kunnat ge sina konkurrenter i Karlstad en match - och avgått med segern!

Forshagaborna umgås mera på orten och går gärna ut med sina vänner till de enkla näringsställen, som alltmera blivit modellen: bibliotekets cafeteria, laxrestaurangen på toppen av God Helg-tornet och ungdomscaféet i Forshaga Golv-huset.

F d Folkets Hus är numera ett slags kommunikationscentrum med rese- och turistbyrå samt hållplats för den enspåriga rälsbussen, som med halvtimmesintervaller går mot Karlstad eller Hagfors. Som tur var hade endast kortare sträckor av gamla banvallen blivit asfaltbelagd, när spårbygget startade.

Solbergsborna och de som byggde i Visterud klagade först eftersom den fina cykelbanan fick stryka på foten, men insåg sedan att en satsning på snabb och smidig tätortskommunikation var det enda rätta.

Flera tusen forshagabor arbetspendlar och väljer då att åka med rälsbussen, eftersom priset för resorna är lågt och kommunikationen tät och snabb. Familjer får så hög rabatt att många inte anser sig behöva egen bil längre, och kommunen ges ökad möjlighet att nå 2000-talets höga miljömål.

Kommunkontoret ligger kvar vid Storgatan, man har även här etablerat ett medborgarkontor, liksom i Deje och Olsäter. Ett databaserat kommunikationsnät håller samman de olika kommunala serviceorganen, som numera är utlokaliserade till de olika resultatenheter.

Grossbolsskolan har blivit ut- och ombyggd och f.d. Brandstationen blev ny vårdcentral, när Lintjärn byggdes om till gruppboende. Generösa statliga byggsuventioner har gjort detta möjligt.

Forshaga expanderar norrut. Kvarnorp är det senast utbyggda industriområdet, som också blivit ett slags "larmcentral". Härute huserar nu Forshagas enda brandkår tillsammans med den tillbyggda riksanstalten Orretorp.

Min huvudperson denna dag, sonsonen, drömmer om en karriär som brandman och har fått löfte om praktik och utbildning - just här i Forshaga!

Med rälsbussen far jag snabbt till Karlstad för att med blommor och presenter hälsa min sonson välkommen till framtiden!"

Hur ser Ditt Forshaga ut om 20 år?

FÖRDJUPAD ÖVERSIKTSPLAN, VAD ÄR DET?

Beslut om markens och vattnets användning och bebyggelsemiljöns utformning berör många människor och många organ i samhället. Genom planläggning garanteras olika intressenter insyn och inflytande. Kommunen får på så sätt ett bättre beslutsunderlag.

I naturresurslagens (NRL) inledande bestämmelser slås det s.k. hushållningsbegreppet fast. Detta innebär att allt arbete med fysisk planering skall sträva mot att hushålla med naturresurser, att vara aktsam med naturen och att skydda unika natur- och kulturvärden mot ingrepp. I lagen anges också bestämmelser för områden som är särskilt skyddsvärda, s.k. riksintressen.

Samhällsplanering är ett viktigt hjälpmedel för att förebygga miljöproblem och att åstadkomma ett uthålligt samhälle, i enlighet med intentionerna i Agenda 21. I den fysiska planeringen kan därför grunden läggas för ett kretsloppssamhälle, där man strävar mot att förändra samhället från att som idag vara förbrukande och belastande till att vara kretsloppsanpassat.

Planläggning är en kommunal angelägenhet. Varje kommun skall enligt plan- och bygglagen (PBL), ha en aktuell **översiktsplan** som omfattar kommunens hela yta. Den skall redovisa de allmänna intressena och kommunens prioritering dem emellan samt hur riksintressen enligt NRL skall tillgodoses.

Översiktsplanen är inte bindande varken för myndigheter eller enskilda, utan endast vägledande vid kommunala beslut. En **fördjupning** kan göras för ett geografiskt avgränsat område. Forshaga kommun har en översiktsplan som antogs av kommunfullmäktige 1991-05-28, i översiktsplanen anges att en sådan fördjupning skall göras för bl a Forshaga tätort.

All planering bör grundas på ett program som anger utgångspunkter och mål för planen. Det ni nu håller i er hand är ett:
**PROGRAM FÖR FÖRDJUPAD ÖVERSIKTSPLAN FÖR FORSHAGA
TÄTORTSZON.**

I tätortszonen innefattas inte bara de områden som kan komma att exploateras inom planperioden utan även det tätortsnära omland som på andra sätt kan påverkas av, eller ha betydelse för, tätortens expansion.

PROGRAM FÖR FÖRDJUPAD ÖVERSIKTSPLAN FÖR FORSHAGA TÄTORTSZON

INNEHÅLLSFÖRTECKNING

SIDA NR

1. INLEDNING

1.1	överordnade planer och beslut	1
1.2	planens avgränsning, tidshorisont och syfte	2
1.3	planarbetets organisation och tidplan	2

2. BOSTADSOMRÅDEN OCH BOENDESERVICE

2.1	utgångspunkter	4
2.2	bostäder	4
2.3	boendeservice	5

3. ARBETSOMRÅDEN OCH HANDEL

3.1	utgångspunkter	6
3.2	kontor, industri, hantverk och lager	6
3.3	detaljhandel, allmänt	7
3.4	Forshaga centrum	8

4. REKREATION OCH FRITIDSANLÄGGNINGAR

4.1	utgångspunkter	8
4.2	grönområden	8
4.3	fritidsanläggningar	9

5.	JORD- OCH SKOGSBRUK	
5.1	utgångspunkter	10
5.2	jordbruk	10
5.3	skogsbruk	10
6.	KULTURHISTORISKT VÄRDEFULLA OMRÅDEN OCH BYGGNADER	
6.1	utgångspunkter	10
6.2	kulturhistoriskt värdefulla områden	11
6.3	kulturhistoriskt värdefulla byggnadsverk	11
7.	TRAFIK	
7.1	utgångspunkter	11
7.2	bilvägnät	11
7.3	gång- och cykelvägnät	12
7.4	kollektivtrafik	12
8.	TEKNISK FÖRSÖRJNING	
8.1	utgångspunkter	12
8.2	vatten och avlopp	13
8.3	energi	13
8.4	telekommunikationer	13
8.5	avfall	14
8.6	schaktmassor	14
9.	MILJÖASPEKTER	
9.1	utgångspunkter	14
9.2	landskap och natur	15
9.3	störningar och emissioner	15
9.4	mark och vatten	16
10.	ÖVRIGT	
10.1	civil beredskap	17
10.2	geologiska och hydrologiska förutsättningar	17
10.3	kartmaterial	17
	LITTERATUR OCH KÄLLOR	18

1. INLEDNING

1.1 Överordnade planer och beslut

I **översiktsplan 90 (ÖP90)** för Forshaga kommun, antagen i maj 1991, redovisas schematiskt markanvändningen fram till år 2000 för bl.a. Forshaga tätortszon.

Redovisningen omfattar utbyggnadsområden i tätortens randzoner. För utvecklingen efter sekelskiftet anges utvecklingsområden, s.k. strategiska områden för framtida bostäder och industri.

Som övergripande mål anges:

- *en långsiktigt god hushållning med resurserna*
- *gjorda investeringar skall tillvaratas*
- *full sysselsättning skall främjas*
- *positiv befolkningsutveckling*
- *handlingsfrihet att i framtiden kunna nyttja marken eller naturresurserna på bästa sätt*
- *Forshaga kommuns speciella kvaliteter skall tillvaratas*

Vidare anges:

Vid konflikt mellan angelägen tätortsutbyggnad och jordbruksintresse skall tätortsutbyggnaden prioriteras.

I översiktsplanen anges också att Forshagas framtida utbyggnadsområden skall redovisas i en **fördjupad översiktsplan (FÖP)**.

Förenta Nationernas konferens om miljö och utveckling ägde rum i Rio de Janeiro 1992. Då antogs de principer som idag kallas för **Agenda 21**, ett handlingsprogram för att komma till rätta med de största miljö- och utvecklingsproblemen och att skapa en grund för ett uthålligt samhälle inför det 21:a århundradet. Det vill säga en förändring mot ett samhälle där man inte bara gör miljön bättre, utan ett där livet kan fortgå under lång tid framöver utan att tära på jordens resurser. Agendan är inte juridiskt bindande, men den är politiskt och moraliskt förpliktande för alla de stater som undertecknat den. Det synsätt mot ett uthålligt samhälle som kommer att beskrivas i Forshaga kommuns **lokala Agenda**, bör självfallet även tillämpas i arbetet med den fördjupade översiktsplanen.

1.2 Planens avgränsning, tidshorisont och syfte

Tätortszonen finns definierad i **översiktsplan 90**. Den fördjupade översiktsplanen för tätorten bör dock utökas med de i **översiktsplan 90** angivna utvecklingsområdena samt hela området söder om tätorten, väster om Klarälven, fram till kommungränsen. Det är ett känsligt område där många intressen redan idag gör anspråk på mark och vatten. Närheten till Karlstad och en eventuell ny länsflygplats vid Mellerudstorp gör att ett ökat bebyggelsetryck kan förväntas inom planens tidshorisont.

Översiktsplanen för tätorten föreslås omfatta den närmaste 20-årsperioden samt dessutom schematiskt ange möjligheter till ytterligare expansion därefter.

Genomförande av projekt som föreslås i planen är beroende de ekonomiska villkoren för kommun, företag, hushåll och andra intressenter. I dagens lågkonjunktur är dessa faktorer svåra att bedöma. Syftet med den fördjupade översiktsplanen är dock främst att skapa god planberedskap när konjunkturen vänder uppåt igen.

1.3 Planarbetets organisation och tidplan

För arbetet med den **fördjupade översiktsplanen** har en arbetsgrupp tillsatts. Till ledamöter har utsetts kommunstyrelsens och miljö- och byggnadsnämndens ordföranden, kanslichefen, tekniske chefen, chefen för miljö- och hälsoskyddskontoret samt representant för oppositionen. Arbetsgruppen tillsammans med stadsarkitekten har projektansvaret direkt under kommunstyrelsen.

Fördjupad översiktsplan (FÖP) tas fram av arbetsgruppen tillsammans med stadsarkitekten.

Parallellt med översiktsplanen bör en trafikplan samt miljökonsekvensbeskrivningar tas fram.

Trafikplan tas fram av arbetsgruppen tillsammans med stadsarkitekten, gatuavdelningen samt eventuellt, till vissa delar, med hjälp av konsult.

Miljökonsekvensbeskrivningar (MKB) tas fram av arbetsgruppen tillsammans med stadsarkitekten samt eventuellt, till vissa delar, med hjälp av konsult.

En MKB skall ge underlag för en samlad bedömning av hur en planerad förändring påverkar miljön, hälsan och hushållningen med naturresurser. Arbetet med MKB skall integreras i planprocessen och göras så tidigt som möjligt. Arbetet med att ta fram MKB kommer därför att ske parallellt med framtagandet av den fördjupade översiktsplanen.

Miljökonsekvensbeskrivningarna bör förutom för de utbyggnadsområden som redovisas i översiktsplanen även göras för följande områden:

- * särskilt känsliga områden
- * områden med värdefull natur
- * där konflikter mellan olika intressen föreligger

Effekterna av de energi- och trafikplaner, som kommer att tas fram i samband med den fördjupade översiktsplanen, bör även de miljökonsekvensbeskrivas. Detta som ett led i att minska miljöpåverkan och användningen av icke förnybara energikällor.

Under planprocessen skall samråd ske med övriga förvaltningar vad gäller frågor inom respektive förvaltnings ansvarsområde.

Program för fördjupad översiktsplan, preliminär tidplan

1994-	23	aug.	miljö- och byggnadsnämnden	information
	22	aug.	kommunstyrelsens arbetsutskott	information
	5	sept.	kommunstyrelsens arbetsutskott	beslutsförslag till kommunstyrelsen, utskick till förvaltningarna
	13	sept.	kommunstyrelsen	beslut om remiss
	31	okt.	miljö- och byggnadsnämnden m.fl.	ytrande till kommunstyrelsen
	28	nov.	kommunstyrelsens arbetsutskott	bearbetat program beslutsförslag till kommunstyrelsen
	13	dec.	kommunstyrelsen	antar programmet

Förslag till fördjupad översiktsplan, preliminär tidplan

	aug-maj		upprättande av förslag	
1995-	maj		miljö- och byggnadsnämnden	information
	maj		kommunstyrelsens arbetsutskott	information
	juni		kommunstyrelsens arbetsutskott	beslutsförslag till kommunstyrelsen
	aug.		kommunstyrelsen	beslut om samråd
	aug. - okt.		utställning	informell samråd
	okt.		miljö- och byggnadsnämnden m.fl.	ytrande till kommunstyrelsen
	nov.			formell utställning
1996	våren		kommunstyrelsens arbetsutskott	beslutsförslag till kommunstyrelsen
	våren		kommunstyrelsen	beslutsförslag till kommunfullmäktige
	våren		kommunfullmäktige	antagande

Planarbetet kan till vissa delar ske parallellt med programremissen. Samrådsmaterialet bör utformas pedagogiskt och lättillgängligt för att skapa så bred debatt som möjligt. Under samrådet föreslås, förutom remiss till berörda myndigheter, nämnder, styrelser, markägare, föreningar o.s.v., att materialet redovisas på en utställning i lämplig lokal. Under samrådstiden bör allmänheten, föreningar m. fl. inbjudas till möten för samråd och diskussion.

2. BOSTADSOMRÅDEN OCH BOENDESERVICE

2.1 Utgångspunkter I **översiktsplan 90** anges:

Kommunens målsättning är att de olika tätorterna skall tillgodoses med erforderligt bostadsbyggande. Markbehovet härför behandlas i respektive fördjupad översiktsplan.

Bostadsbyggande inom kommunen bör präglas av en strävan att ge bästa möjliga miljökvaliteter åt boendet. Olika upplåtelseformer skall främjas liksom möjligheter för såväl gamla som unga att flytta in och sedan även bo kvar i området om förutsättningarna förändras.

Tillgänglighet, möjlighet för personer med handikapp att välja bostäder fritt, skall underlättas.

Vid utbyggnad av såväl bostads- som industriområde skall beredskaps-hänsyn tas.

Vidare skall behovet av social och kommersiell service, fritidslokaler liksom möjligheter till barnomsorg, beaktas i planläggningen.

I planen anges ett antal utbyggnadsområden i eller i direkt anslutning till tätorten, avsedda för bostäder. För vidare utbyggnad anges ett utvecklingsområde, s.k. strategiskt område, öster om Klarälven, i höjd med tätorten.

Förslag till **bostadsbyggnadsprogram 1993 - 1995** finns upprättat. Programmet har dock inte antagits på grund av rådande konjunkturläge.

2.2 Bostäder

I dagens konjunkturläge är det svårt att bedöma i vilken utsträckning nya bostäder kommer att efterfrågas och vilken typ av bostäder som kan komma att produceras. Under lång tid har utglesningen i boendet varit kraftig. Det är en utveckling som sannolikt kommer att dämpas eller kanske till och med förbytas i sin motsats. De ekonomiska villkoren för framtida bostadsbyggande är för närvarande synnerligen oklara. De förslag till framtida bostadsområden som kommer att redovisas i den **fördjupade översiktsplanen** skall därför betraktas som en planberedskap, som ger valfrihet och flexibilitet när konjunktoren vänder och byggandet kommer

igång igen.

Lägen för bostadsområden skall redovisas i den **fördjupade översiktsplanen**. Även expansionsmöjligheter efter planperioden skall anges grovt. Det kan vara lämpligt att redovisa behov av nya bostadsområden utifrån olika antaganden om befolkningsökning och boendetäthet. En avvägning skall alltid ske mot tätortens behov av grönområden.

Ett villkor för att locka företag till kommunen är att kunna erbjuda attraktiva bostadsområden. Viktiga förutsättningar vid planeringen är att hustyper blandas för valfrihet i boendet. En måttfull skala och exploatering, god grönområdesstandard, tillgång till kollektivtrafik och service samt ett tillvaratagande av områdenas speciella kvaliteter såsom terrängförhållanden, befintlig vegetation, sol- och vindförhållanden mm är andra avgörande faktorer.

Utbyggnadsordningen mellan bostadsområdena kan påverkas av önskemål om rationell väg- och ledningsutbyggnad, önskemål om hustyper och boendeformer, servicefrågor mm. Det är därför lämpligt att i den **fördjupade översiktsplanen** ange en lämplig utbyggnadsordning bl.a. med hänsyn till dessa faktorer.

Behovet av äldre- och handikappbostäder skall beaktas och en flexibel strategi för utbyggnad på lång sikt redovisas.

Fritidsbebyggelse

Fritidsbebyggelsen inom kommunen är koncentrerad till sjöarna. De fritidsbebyggelseområden som finns inom tätortszonen är i stort fullbebyggda.

Flera av vattendragen är hårt näringsbelastade och problem med algblomning, till följd av dåliga avloppsanläggningar, förekommer. En restriktiv hållning har därför iakttagits beträffande "permanentning" eller tillkommande fritidsbebyggelse vid framförallt Acksjön och Södra Hyn.

Motsvarande restriktivt förhållningssätt har tillämpats beträffande etablering av fritidshus eller annan exploatering vid Norra Hyn med hänsyn till sjöns känsliga naturmiljö samt vid Abborrtjärn och Sörtjärn till förmån för det rörliga friluftslivet.

Det bör ingå i arbetet med den **fördjupade översiktsplanen** att kartlägga eventuellt behov av ytterligare områden för fritidsbebyggelse inom tätortszonen.

2.3 Boendeservice

I samband med arbetet med den **fördjupade översiktsplanen** för Forshaga tätort bör befolkningsprognoser tas fram. Detta för att klarlägga behovet av skolor, daghem, samlingslokaler, bibliotek m.m. på längre sikt. I planen skall mark/reservområden för dessa ändamål redovisas i lämpliga lägen.

3. ARBETSOMRÅDEN OCH HANDEL

3.1 Utgångspunkter

I **översiktsplan 90** anges:

Kvarnorp är Forshagas stora utbyggnadsreserv för såväl lätt som tung industri.

Näset är i det närmaste fullbyggt. Endast marginella reserver föreligger.

Vid utbyggnad av såväl bostads- som industriområden skall beredskaps-hänsyn tas.

I **näringslivsprogrammet** från 1988 har, av kommunledningen som en övergripande målsättning, angetts:

att öka antalet arbetstillfällen inom kommunen och minska utpendlingen

3.2 Kontor, industri, hantverk och lager

För att aktivt gynna näringslivet krävs mer i den fysiska planeringen än att planlägga stora flexibla arbetsområden. Det krävs en helhetssyn på kommunens markanvändning, transporter och dess näringsliv i såväl ett kort som ett långt tidsperspektiv.

Den slumpvisa samlokaliseringen av företag som är vanlig i äldre områden kan lätt leda till störningar och konflikter. Handels- och tjänsteföretagen vill inte ha skräpiga verkstäder som närmaste granne. Kunskapsföretag kräver ofta centrala lägen, goda kommunikationer, reklamläge, prydliga företagsgrannar, god miljö samt attraktiva bostäder för en välutbildad personal. Andra företag å sin sida vill ha billiga lokaler i mindre centrala lägen, mindre välstädade miljöer och stora lagerytor.

Särskilda miljöer kan också efterfrågas av företag som vill starta i liten skala och successivt kan växa sig starka. Det finns alltså ett brett register av behov för olika typer av verksamheter.

I den **fördjupade översiktsplanen** bör därför de mer långsiktiga förutsättningarna för och målen för kommunens näringslivsutveckling klarläggas. Vilka traditioner i Forshagas näringsliv bör utvecklas? Vilka typer av företag skall vi planera för?

För att kunna föra en sådan diskussion krävs kunskap om befintliga verksamheter och deras situation samt om de verksamheter som gjort förfrågningar om eventuell etablering, Viktiga faktorer är t.ex.:

- verksamhetens inriktning
- verksamhetens läge i livscykeln
- behov av teknisk försörjning
- behov av nätverk
- behov av kommunikationer och annan service
- behov av utrymme och flexibilitet
- framtida expansionsmöjlighet
- störningsgrad och typ av störning
- personalkategorier

Genom att analysera dessa faktorer kan en grov differentiering av olika typer av verksamheter göras. Den kan sedan ligga till grund för förslag till markanvändning. I vissa fall kan markanvändningen definieras närmare i andra fall vill man vara friare och anger en ram som ger förutsättningarna vid diskussion med en intressent som vill etablera. Ett sådant arbetssätt i översiktsplaneringen bör ge en god handlingsberedskap inför förfrågningar från olika intressenter och underlätta bedömningar av olika förslag.

När en ort växer etableras ofta verksamheter utmed infartsvägarna. Det har skett även i Forshaga om än i begränsad omfattning. Det bör noteras att dessa infartsvägar är kommunens och tätortens "entréer" och bör därför utformas så attraktivt som möjligt. Det bör ingå i den **fördjupade översiktsplanen** att föreslå lämpliga åtgärder, där så erfordras.

Vidare bör i den **fördjupade översiktsplanen** en "strötomtsinventering" göras, det vill säga enstaka tomter i centrala lägen som kan vara lämpliga för etableringar av olika typer av verksamhet.

Möjligheten att starta företag i liten skala i bostadsmiljöer bör beaktas vid planeringen av bostadsområden.

3.3 Detaljhandel, allmänt

En god detaljhandelsförsörjning stärker kommunens attraktivitet och betyder mycket för näringslivet i övrigt. Kommunen har ett stort ansvar för denna utveckling och kan i samarbete med handeln i den översiktliga planeringen skapa de rätta förutsättningarna.

Olika typer av handel ställer olika krav. Det kan gälla läget i samhället, närheten till bostadsområden, kundunderlag, tillgängligheten med bil och kollektivtrafik mm. Dagligvaruhandelns omfattning i en kommun är relativt konstant i förhållande till invånarantalet. Ökar försäljningen på ett ställe minskar den ofta på ett annat. Det är viktigt att det finns förutsättningar för en god balans och sund konkurrens mellan olika typer av handel.

I den **fördjupade översiktsplanen** för Forshaga tätort bör markreservationer föreslås för handel som kan främja en väl fungerande detaljhandels-

försörjning.

3.4 Forshaga centrum

Forshaga Centrum kan idag sägas utgöras av ett område begränsat av Storgatan, Bruksgatan, Järnvägsgatan och Esplanaden. Området har en omväxlande karaktär med en blandning av verksamheter och bostäder. Här finns livsmedelsbutiker, post, bank, försäkringskassa, apotek mm. Som en outnyttjad markreserv ligger spårområdet i anslutning till den gamla järnvägsstationen.

Kommunstyrelsen har uppdragit åt stadsarkitekten att i en översiktsskiss klarlägga övergripande frågeställningar som ett underlag för fortsatt detaljplanering och etapputbyggnad av centrumområdet, arbetet pågår. Denna skiss bör inarbetas i den **fördjupade översiktsplanen**.

Frågor som bör behandlas i planen är centrumområdets avgränsning, effekterna av en eventuell tvärförbindelse för biltrafik mellan Esplanaden och Djäknegatan över gamla spårområdet, en eventuell flyttning av buss-hållplatserna till Storgatan, utredning av parkeringsbehovet (bilar och cyklar), klarläggande av gång- och cykelvägnätet genom centrum, förslag till markanvändning vid fortsatt utbyggnad av centrumområdet (butiker, kontor, bostäder mm.) samt förslag till etapputbyggnad.

4. REKREATION OCH FRITIDSANLÄGGNINGAR

4.1 Utgångspunkter

I **översiktsplan 90** anges:

Fullmäktigebeslut föreligger att bevaransvärd ängs- och hagmark behandlas i planen.

Kommunens värdering och gradering av det öppna landskapet har ej kunnat inarbetats inom ramen för översiktsplan 90, utan kommer att ingå i nästkommande översyn av planen.

Norra Hyn utgör en välkänd fågelsjö med fågeltom på östra stranden. Som fågelsjö är den av riksintresse och bör fredas från all bebyggelsepåverkan.

Klarälven har riksintresse som reproduktionsområde för laxarter från mynningen i Vätern till Dejefors.

Fiskets intressen kan säkerställas genom olika åtgärder. Förutom restriktioner av byggande vid vatten.....

4.2 Rekreatiomsområden

Svenskarna tillbringar största delen av sin fritid i och kring bostaden. Därför

är det viktigt att det finns tillgänglig och lättåtkomlig natur i närheten av bostäderna.

Trots att rekreation och friluftsliv är värdefulla komplement till arbete och boende finns inte många "säkerställda" friluftsområden kring tätorten.

Kontakterna mellan bostäder och grönområden är därför viktig att beakta i den **fördjupade översiktsplanen**. I planen skall redovisas förslag till grönytor på alla nivåer:

- **bostadsnära park** för lek, samvaro och odling
- **promenadområden** inom rimligt gångavstånd för promenad, lek, motion och samvaro
- **strövområden** som kan ligga lite längre bort från bostäderna för promenader, orientering, skidåkning, bär- och svampplockning mm
- **gröna stråk** sammanhängande grönområden som sträcker sig utanför tätortszonen och ut över kommunen

En kommun som Forshaga med stor tillgång till grönområden bör ha en hög standardnivå på sådana områden. Val av mark för grönområden bör därför ske utifrån områdenas kvaliteter vad gäller vegetation, topografi, variationsrikedom, naturskönhet, vattenkontakt mm.

I den **fördjupade översiktsplanen** skall en lämplig standardnivå och grönområdesstruktur föreslås med utgångspunkt från områdenas kvaliteter och användbarhet för rekreation.

I benämningen grönområde innefattas även de vattendrag som finns inom tätortszonen och som har stor betydelse för rekreation och turism.

4.3 Fritidsanläggningar

I **översiktsplan 90** anges området mellan Rv 62 och samhället som Forshagas närströvområde. I området ligger SISU-gården med elljusspår samt 5 och 10 km motionsbanor. Motionsbanorna sträcker sig i huvudsak väster om Rv 62. I Skived finns ett elljusspår beläget vid södra Enåsen i anslutning till Hembygdsgården.

Ängevi IP utgör ett naturligt och väl frekventerat centrum för olika idrottsaktiviteter. För utveckling av området finns en av kommunfullmäktige antagen dispositionsplan. En bedömning bör göras om anläggningens kapacitet är tillräcklig för ytterligare tätortsutbyggnad.

Sydväst om Dyvelsten villasamhälle ligger tätortens enda friluftsbad vid Abborrtjärn. I området kring Abborrtjärn finns även Sörtjärn och Acksjön. Området i sin helhet utgör ett populärt utflyktsmål såväl sommar som vinter. Möjligheten att avsätta området som ett större friluftsområde för bad, motion och rekreation bör prövas i arbetet med den **fördjupade översiktsplanen**

I den **fördjupade översiktsplanen** bör ställning tas till behovet av ytterligare fritidsanläggningar och vid vilken utbyggnadsnivå av tätorten som behovet utlöses. Förslag till lämpliga lägen skall prövas i planen.

5. JORD- OCH SKOGSBRUK

5.1 Utgångspunkter

I **översiktsplan 90** anges:

Rationell jordbruksdrift skall främjas och lokaliseringar som kan störa driften tillåts ej. Vid nybebyggelse skall särskild hänsyn tas till risken för lukt från djurhantering mm. Dock skall angelägen tätortsutbyggnad prioriteras före jordbruksintresset.

Då skogen utgör råvarubas för länets dominerade industrier är det angeläget att lokaliseringar ej görs så att inskränkningar i rationell skogsdrift blir följden. Samtidigt bör, med stöd av skogsvårdslagens hänsynsparagraf, skogsbruk kunna samsas med andra intressen som rörligt friluftsliv mm.

5.2 Jordbruk

Jordbruksdriften inom området för den **fördjupade översiktsplanen** består ett par mjölkproducenter, några köttproducenter och ett flertal stall för fritidshästar. Stora delar av den odlade marken är bevuxen med energiskog.

För att idag uppodlade områden skall kunna bevaras på lång sikt, så bör man i arbetet med den **fördjupade översiktsplanen** beakta skyddsavstånd m a p lukt, buller, damm etc. mellan bostäder och jordbruken. Möjlighet ges på så sätt för att driva ett rationellt jordbruk.

Befintlig ängs- och hagmark beaktas i planen och bör så långt som möjligt inte utsättas för åtgärder som förhindrar hävd av dessa marker.

5.3 Skogsbruk

Vid skötsel av skogsområden bör man, i likhet med vad som gäller för odlingslandskapet, sträva efter omväxling. Olika utnyttjandeformer ställer emellertid skilda krav, varför en mer detaljerad planering ofta är nödvändig.

Intensivt utnyttjande områden och områden där naturvårdsaspekter bör beaktas samt ekologiskt känsliga områden bör planläggas med utgångspunkt från naturresurslagen (NRL) och naturvårdslagen (NVL).

6. KULTURHISTORISKT VÄRDEFULLA OMRÅDEN OCH BYGGNADER

6.1 Utgångspunkter

En **kulturhistorisk bebyggelseinventering** genomfördes i Forshaga kommun 1987 - 1988, där ingår även Forshaga tätortszon. Materialet ligger till grund för det pågående arbetet med ett **kulturmiljövårdsprogram**.

I **översiktsplan 90** anges dessutom järnvägsbron över Klarälven i Forshaga som kulturhistoriskt intressant.

6.2 Kulturhistoriskt värdefulla områden

I den **fördjupade översiktsplanen** skall markanvändningen för hela tätortszonen redovisas. För de områden som i den kulturhistoriska inventeringen betecknats som kulturhistoriskt värdefulla skall förslag till markanvändningen vara av den arten att den kan anses förenlig med det kulturhistoriska intresset.

De kulturhistoriskt värdefulla områdena, gäller framförallt fornlämningsområden, kännetecknas ofta av vacker och intressant natur vilket ytterligare är en faktor som gör dem attraktiva för rekreation. De bör ingå i den **fördjupade översiktsplanen** att se över tillgängligheten till sådana områden, öka åskådligheten och eventuellt komplettera gång- och cykelvägnätet. I planarbetet bör även de obebyggda landskapsrummens kulturvärden beaktas, det kan gälla odlingslandskap, vägsträckningar o. likn.

6.3 Kulturhistoriskt värdefulla byggnadsverk

Kulturhistoriskt värdefulla byggnader har inventerats. Det skall ingå i den **fördjupade översiktsplanen** att klarlägga vilka av dessa som i första hand bör bevaras på lång sikt. Det är viktigt att kunna utläsa det historiska sambandet i bebyggelseutvecklingen. Därför bör en komplettering göras för att klarlägga vilka byggnader och områden från senare tid (cirka 1930-talet och framåt) som har arkitektoniska kvaliteter och är tidstypiska. Även i sådana områden kan särskild hänsyn krävas vid eventuell förtätning eller vid åtgärder på befintliga byggnader för att miljövärdet inte skall gå förlorat.

I den **fördjupade översiktsplanen** bör hänsyn tas till järnvägsbron över Klarälven. Möjligheten att använda den vid en eventuell utökning av gång- och cykelvägnätet i gamla NKIJ-banans sträckning skall undersökas.

7. TRAFIK

7.1 Utgångspunkter

Planeringen av vägnäten skall syfta till att åstadkomma trafiksäkerhet och en god miljö, fri från störningar så långt det är möjligt. Man skall sträva efter att minska antalet konflikter i trafiken samt att anpassa biltrafikens storlek och hastighet till omgivningen. Ett sunt och effektivt vägnät är dessutom en viktig förutsättning för bl.a. näringslivets utveckling.

7.2 Bilvägnät

Trafikplanen bör innehålla en klassificering av gator och vägar i **huvudnät** (genomfarter, infarter och övriga huvudgator) och i **lokálnät** (uppsamlings- och övriga lokalgator). Vidare skall tillgänglig olycksfallsstatistik analyseras, trafikströmmar mätas och erforderliga trafikprognoser upprättas. En etappvis utbyggnad av vägnätet skall studeras och enkla kostnadsbedömningar redovisas. Beträffande avgaser, buller, landskapseffekter mm, se under

punkt 9, miljöaspekter. Utifrån detta fakta- och analysunderlag skall i **trafikplanen** föreslås önskvärda åtgärder.

Vidare skall vägtransporter av farligt gods, med hänsyn till eventuella olycksrisker, studeras.

Följande frågor skall särskilt studeras :

- transporter till och från Näset
- trafikströmmarna i centrum

Vidare skall platser för uppställning av lastbilar, bussar och andra större fordon samt husvagnar föreslås. Lämpligen bör sådana platser anordnas på flera ställen inom tätorten, i första hand inhägnader inom industriområden.

7.3 Gång- och cykelvägnät

Nya huvudstråk och kompletteringar av det överordnade sammanhängande gång- och cykelvägnätet skall föreslås i **trafikplanen**. Vägnätet skall i möjligaste mån vara gent och bekvämt, trafiksäkert och omväxlande för att bli attraktivt. Det överordnade nätet skall kopplas samman med motsvarande vägar utanför tätortszonen. Lämplig etapputbyggnad skall anges.

En viktig länk i vägnätet bör utgöras av det gamla spårområdet som har en strategisk sträckning genom tätorten. En sådan cykelväg kan också bli en del i en regional cykelled i gamla NKIJ-banans sträckning mellan Karlstad och Hagfors.

Det är särskilt angeläget att studera trafikmiljön vid och kring daghem och skolor. Trafiksäkra gång- och cykelvägar till skolorna utgör en viktig del av **trafikplanen**.

7.4 Kollektivtrafik

Kollektivtrafiken, busstrafiken, skall sträva efter god tillgänglighet, korta restider, tillförlitlighet, miljövänlighet och bekvämlighet.

Förslag till ett effektivt bussnät samt hållplatser i lämpliga lägen skall redovisas i samråd med Värmlandstrafik AB.

8. TEKNISK FÖRSÖRJNING

8.1 Utgångspunkter

Grundläggande är synsättet om ett uthålligt samhälle.

Det får bli följande konsekvenser på tekniska försörjningssystem:

- de nuvarande tekniska vatten- och avloppssystemen kommer att "vidmakthållas" under programperioden

- vattenverket och avloppsreningsverket i Forshaga har en utnyttjad kapacitet av 75% resp. 75% (6800 av 9000 pers)
- energibehovet bör inte öka under perioden. En ökad användning av biobränslen föreslås och en utbyggnad av bef. fjärrvärmesystem rekommenderas inom tätortskärnan
- **avfallsplanen** anger kommunens utgångspunkter för en miljöriktig hantering av avfall

8.2 Vatten och avlopp

I den **fördjupade översiktsplanen** kommer nya bostads- och arbetsområden att föreslås för den närmaste tjugoårsperioden. Lämpliga utbyggnadsriktningar för expansion efter planperioden kommer också att anges.

Parallellt med planarbetet och som ett underlag för förslag till nya bostads- och arbetsområden skall en analys göras av vilka framtida utbyggnadsmöjligheter av vatten- och avloppsförsörjningen som är möjlig, lämplig och ekonomiskt realistisk. Kostnadsbedömningar och lämplig etapputbyggnad skall föreslås.

8.3 Energi

Parallellt med den **fördjupade översiktsplanen** bör kommunens nuvarande **energiplan** revideras.

EI

Under planarbetet skall samråd ske med Gullspångs Kraft eller annan ledningsägare för att utröna eventuella konflikter med befintliga anläggningar samt eventuella behov av ledningsreservat och mark för stationer vid fortsatt utbyggnad av tätorten.

Fjärrvärme

Under planarbetet skall samråd ske med Stiftelsen Forshaga Värmecentraler eller annan ledningsägare för att utröna eventuella konflikter med befintliga anläggningar samt eventuella behov av ledningsreservat och mark för stationer vid fortsatt utbyggnad av tätorten.

8.4 Telekommunikationer

Under planarbetet skall samråd ske med Telia eller annan ledningsägare för att utröna eventuella konflikter med befintliga anläggningar samt eventuella behov av ledningsreservat och mark för stationer vid fortsatt utbyggnad av tätorten.

8.5 Avfall

I **avfallsplanen** anges bl a att, för att minska det växande sopberget kommer det i framtiden att bli nödvändigt att källsortera avfallet. Utrymmesbehovet för detta skall beaktas i den **fördjupade översiktsplanen** vid förslag till nya bostads- och verksamhetsområden.

8.6 Schaktmassor

Lämpligt läge för schaktmassetipp inom tätortszonen undersöks vid arbetet med den **fördjupade översiktsplanen**.

9. MILJÖASPEKTER

9.1 Utgångspunkter

Nyttjandet av marken och vattnet skall karaktäriseras av långsiktig hushållning i enlighet med naturresurslagens (NRL) intentioner. Användningen ska därför ske på ett sätt som möjliggör en rik variation av naturtyper och att biotoper och arter kan bibehållas, samt att naturligt förekommande arter kan fortleva under naturliga betingelser och i livskraftiga bestånd.

Naturvårdsverkets mål gör en god miljö kvalitet i bostäder med avseende på buller, dvs 55 dB(A), skall uppnås. Målet gäller all nybebyggelse, men bör även eftersträvas vid förändringar i befintlig miljö.

Halterna av koldioxid, kvävedioxid, svaveldioxid, sot och partiklar skall senast år 2000 ligga under de riktvärden som fastställts av Naturvårdsverket.

Halten radongas skall uppfylla Boverkets byggregler och Socialstyrelsens gränsvärden, dvs ej överstiger 200 Bq/m³ vid nybyggnad och 400 Bq/m³ vid ombyggnad.

I **översiktsplan 90** påtalas riskerna med vistelse inom större ledningars kraftfält. Då kunskapen om hur elektronmagnetiska fält påverkar människors hälsa fortfarande är liten, bör vid nybebyggelse större skyddsavstånd tillämpas än vad som normalt krävs. Detta bör särskilt gälla nybyggnad av lokaler för barn.

Nedfall av svavel och kväve är den största orsaken till försurning, Naturvårdsverkets belastningsmål som relaterats till vad naturen tål bör därför eftersträvas. Övergödning orsakas av utsläpp eller läckage av kväve och fosfor från tex jordbruk, avloppsanläggningar och industrier. Halterna i sjöar och vattendrag bör ej överstiga naturvårdsverkets mål för vattenkvalitet, som möjliggör ett långsiktigt nyttjande av naturessurser.

Förekomst av nitrit och nitrat i dricksvatten kan utgöra en hälsorisk och bör därför inte förekomma i halter högre än Livsmedelsverkets gränsvärden.

9.2 Landskap och natur

I tidigare avsnitt har riktlinjer för planeringen av bostäder, arbetsplatser, service, trafik, grönområden, fritidsanläggningar, kulturmiljöer och teknisk försörjning angetts.

Som underlag för denna planering bör en systematisk genomgång av de oobebyggda områdenas egenskaper göras:

- naturvärden, växter och djur
- ekologiskt särskilt känsliga områden
- kulturvärde
- landskapsbild
- rekreationsvärde
- barriäreffekter
- klimat- och solförhållanden

Naturområdenas användning bör diskuteras dels utifrån ett **naturperspektiv** (villkor utifrån naturförutsättningar) och dels ett **samhällsperspektiv** (önskemål om exploatering). **Avvägning enligt denna analys skall redovisas i en miljökonsekvensbeskrivning (MKB).**

9.3 Störningar och emissioner

Buller

Naturvårdsverkets riktvärden för god hälsokvalitet skall uppnås vid all nybebyggelse och bör även eftersträvas vid förändringar i befintlig miljö. Kunskap, bör i samband med den **fördjupade översiktsplanen**, inhämtas om bullerproblem idag förekommer inom tätortszonen. Om så är fallet bör bullersaneringsplaner för aktuella områden tas fram parallellt med planarbetet. Vidare skall bullerutredningar utföras för eventuella nya bilvägar enligt trafikplanen.

Eventuella bullerproblem i samband med en ny länsflygplats vid Mellerudstorp, i Karlstads kommun, bör beaktas i den **fördjupade översiktsplanen**.

Luft

Koldioxid och svaveldioxid har mätts med passiva provtagare i tätorterna de senaste tre vinterhalvåren. De uppmätta halterna ligger betydligt under Naturvårdsverkets riktvärden. En kartläggning av halterna av koldioxid, sot och partiklar i tätorten, bör göras i samband med framtagandet av fördjupad översiktsplan.

Utmed större vägar eller vägar med hög trafikintensitet skall föroreningshalter för planperioden uppskattas utifrån prognostiserade trafikmängder. Kravet på god luftkvalitet bör gälla, förutom bostäder och arbetsplatser, även park-,

promenad- och strövområden samt motionsspår och idrottsanläggningar mm. Erforderliga skyddsavstånd skall redovisas.

Radon

En översiktlig radonundersökning utfördes under 1989 för då aktuella utbyggnadsområden. Vid undersökningen riskklassificerades områdena i hög-, normal- och lågriskområden. Undersökningen visade att de tilltänkta utbyggnadsområdena har radonhalter som ligger inom normal och lågrisk. Radonkartan bör kompletteras så att den omfattar hela tätortszonen och ingå som ett underlag i den fördjupade översiktsplanen.

Kraftledningar

Inom tätortszonen finns flera kraftledningar, ställverk och transformatorstationer. I samband med den fördjupade översiktsplanen bör klarläggas vilka utbyggnader som är placerade eller som kan komma att behövas vid föreslagen utbyggnad. En inventering av de olika kraftledningarnas spänningsnivåer bör också göras.

Vedeldning

Individuell vedeldning har på senare tid uppmärksammats för sina miljö- och hälsosfarliga samt illaluktande utsläpp till luft av främst flyktiga kolväten (VOC), stoft och tjärpartiklar.

En kartläggning bör göras, i samband med den **fördjupade översiktsplanen** av eventuella problem i samband med vedeldning i tätbebyggda bostadsområden. Kartläggningen bör ligga till grund för eventuella åtgärder för att minska olägenheterna.

Farligt gods

I samband med den **fördjupade översiktsplanen** bör en övergripande riskanalys göras både vad gäller innehåll i befintliga och lokalisering av nya verksamhetsområden som hanterar farligt gods. Även vägtransporter av farligt gods med hänsyn till eventuella olycksrisker skall studeras, se även 7.2

Erfarenheten visar att större skyddsavstånd än vad som tidigare tillämpats kan vara befogade. Det kan betyda att restriktioner kan behöva införas för vissa industriområden.

9.4 Mark och vatten

Provtagning i sjöar och vattendrag utförs varje år av miljö- och hälsoskyddskontoret. Analysresultatet har sammanställts och redovisar tillståndet och graden av påverkan m a p näringstillstånd, syretillstånd, ljusförhållanden och surhetstillstånd. Inom tätortsområdet finns Klarälven, Acksjön, Norra och Södra Hyn, Abborrtjärn, Sörtjärn, Kvarntorpsån samt ett

antal mindre vattendrag. Inom området finns även våtmarker, mossar och kärr.

I den fördjupade översiktsplanen bör redovisas en översikt över vattenförhållandena inom de olika avrinningsområdena. Markanvändningen inom ett område påverkar vattnets beskaffenhet. Omvänt kan vattnets beskaffenhet ibland sätta gränser för markanvändningen. Kärr och mossar bör om möjligt bevaras.

Den VA-inventering som utförts av miljö- och hälsoskyddskontoret i områden utanför tätorten, bör sammanställas i en VA-översikt, för att bli klargöra behovet av utbyggnad av enskilda och kommunala vatten- och avloppsanläggningar.

10. ÖVRIGT

10.1 Civil beredskap

I **översiktsplan 90** poängteras vikten av att beredskapshänsyn vägs in i kommunens planering. Vidare anges att en god civil beredskap skapas dels genom att man tar beredskapshänsyn i planeringen och att man inte bygger in en onödig sårbarhet i det fredstid samhället. Detta skall självklart också vara en utgångspunkt i arbetet med den **fördjupade översiktsplanen**.

10.2 Geologiska och hydrologiska förutsättningar

De geotekniska undersökningar som gjorts inom tätortszonen bör sammanställas och kan därigenom fungera som ett underlagsmaterial vid arbetet med den **fördjupade översiktsplanen**.

10.3 Kartmaterial

Den karta som i första hand erfordras för den **fördjupade översiktsplanen** är en sk primärkarta, skala 1:1000. Arbeta med framställning av en digital primärkarta för Forshaga tätort pågår och kan vara färdigställd under 1994. Ansvaret för framtagande av primärkartan åvilar miljö- och byggnadsnämnden i Forshaga.

Kompletterande kartinformation utanför tätorten fås från den ekonomiska kartan (1:20 000). Ansvaret för ekonomiska kartan åvilar Lantmäteriet.

För tidigare översiktsplanarbete har karta i skala, 1: 10 000, upprättats 1992 med fastighetskarta och ekonomisk karta som underlag.

Adresskarta i skala 1:5000 finns upprättad 1993 genom kommunens försorg.

11 LITTERATUR OCH KÄLLOR

- Översiktsplan -90
för Forshaga kommun
- Natur- och miljövårdsprogram
(färdigställda delar) för Forshaga kommun, 1987 - 1990
- Näringslivsprogram
för Forshaga kommun, 1988
- Energiplan
för Forshaga kommun, 1984
- Avfallsplan
för Forshaga kommun, 1993
- Kulturrehistorisk inventering
i Forshaga kommun, 1987 - 1990
- Områden klassade som riksintressen
Länsstyrelsen, 1987
- Ekologiskt särskilt känsliga områden
Länsstyrelsen, 1993
- Naturinventering i Forshaga kommun
Länsstyrelsen, 1989
- Ängs- och hagmarksinventering
Länsstyrelsen, 1990
- Markradonundersökning för utbyggnadsområden
i Forshaga kommun, Hans Lindqvist, 1989
- Markradonutredning
VIK, 1990
- Inventering av naturgrus och alternativa material

Naturvårdsverket, 1993

- Plan för friluftsområde
i Forshaga, 1989
- Skogsgruppens utredning och förslag om tätortsnära skogar
i Forshaga kommun, 1988
- Groddjursinventering
i Forshaga kommun, Länsstyrelsen, 1993
- Civil beredskap i fysisk planering
Boverket, 1989
- Försvarsmaktens deltagande i fysisk planering
Boverket, 1989
- Små samhällen, synsätt och arbetsformer
Boverket, 1993
- Ekobyar
Boverket, 1991
- Erfarenheter av översiktsplanearbetet
Boverket, 1992
- Planering för en god livsmiljö
Boverket och Miljödepartementet, 1991
- Med sikte på hållbar utveckling
(sammanfattning av regeringens proposition) Miljö- och naturresurs-
departementet, 1994
- Agenda 21- en sammanfattning
Miljö- och naturresursdepartementet, 1993
- En god livsmiljö i Värmland
(remissupplaga), Länsstyrelsen, 1994
- Argus
Kommunförbundet, 1987